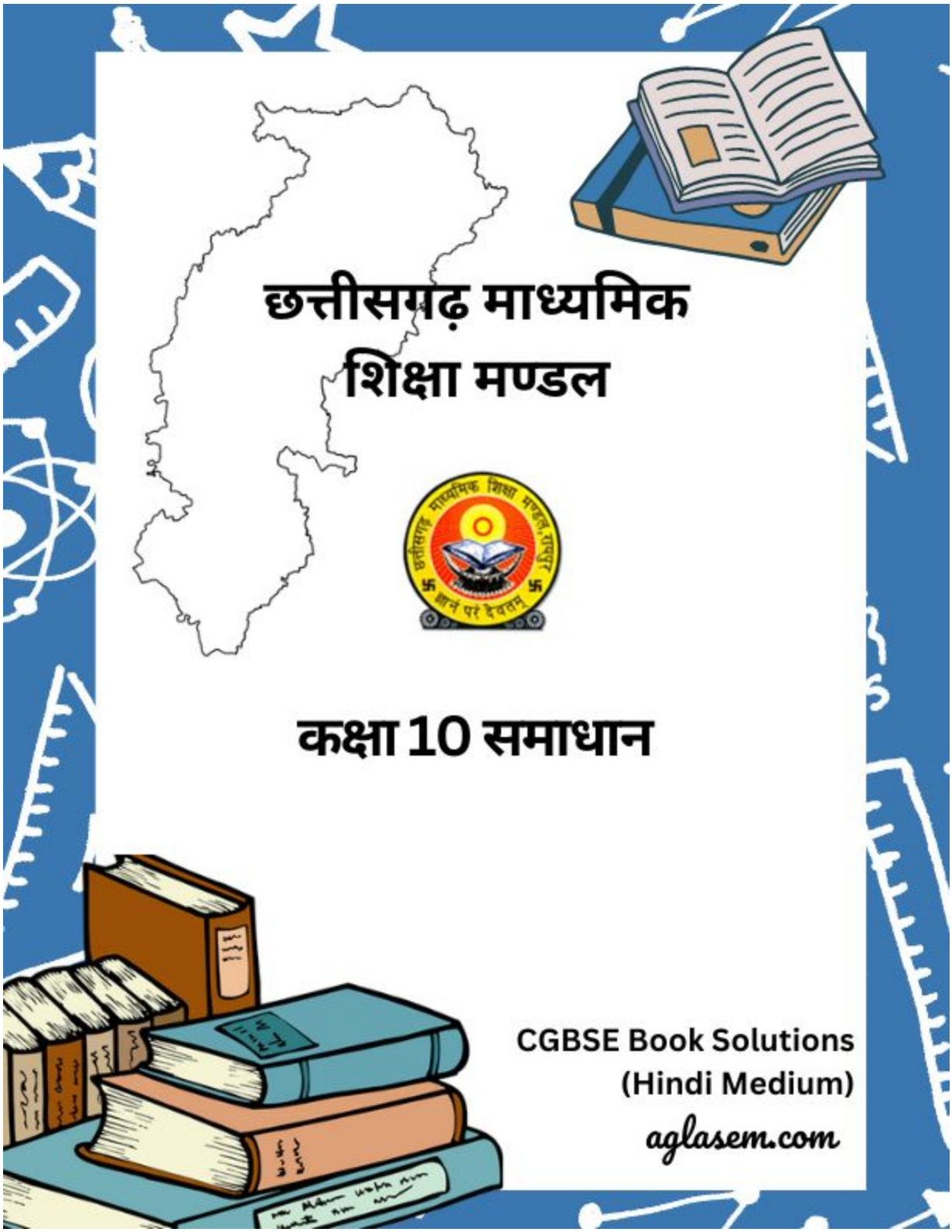
CG Board Class 10 Sanskrit Book Solutions

CG Board Class 10 Sanskrit Solutions
Chapter 1
वार्तालापः (खण्ड - अ)

अभ्यास:-

प्रश्न 1. संस्कृत भाषया उत्तरत-

Page no. - 6
(क) विभवः कं प्रपातं द्रष्टुम् इच्छति?
उत्तर - विभवः तीरथगढ़ प्रपातं द्रष्टुम् इच्छति।

Page no. - 6
(ख) रणधीराय किं रोचते?
उत्तर - रणधीराय प्रातः काले भ्रमणं रोचते ।

Page no. - 6
(ग) अस्माकं कर्त्तव्यं किम्?
उत्तर - अस्माकं कर्तव्यं वर्तते, वयं पादपान् रोपयाम।

Page no. - 6
(घ) कोरबानगरं किमर्थं प्रसिद्धम्?
उत्तर- कोबरानगरं राष्ट्रीय ताप विद्युत् केन्द्राय प्रसिद्धम् ।

Page no. - 6
(ड.) भारत्यै किम् अतीव रोचते?
उत्तर- भारत्यै व्याकरणं अतीव रोचते ।

Page no. - 7
प्रश्न 2. अधोलिखितानां शब्दानां मूलशब्द-विभक्तिवचन - लिङ्गानि लिखत -
शब्दरूपम् मूलशब्दः लिङ्गम् विभक्तिः वचनम्
यथा - भवतः भवत् पुल्लिंगम् षष्ठी एकम्
1. **बस्तरे** बस्तर पुल्लिंग सप्तमी एकम्
2. **कक्षायां** कक्षा स्त्रीलिंग सप्तमी एकम्
3. **सर्वे** सर्व पुल्लिंगम् प्रथमा बहुवचनम्

docs.aglasem.com
aglasem.com

4. कस्यां किम् स्त्रीलिंग सप्तमी एकम्
5. पित्रा पितृ पुल्लिंगम् तृतीया एकम्
6. यानेन यान पुल्लिंगम् तृतीया एकम्

Page no. - 7
प्रश्न 3. अधोलिखितानां पदानां धातुलकारपुरुषवचनानि लिखत -
पदम् धातुः लकारः पुरुषः वचनम्
यथा - गच्छति गम् लट् उत्तम एकम्
1. इच्छामि इष् लट् प्रथमः एकम्
2. मिलिष्यति मिल् लट् प्रथम एकम्
3. आगच्छतु आ + गम् लोट् प्रथम एकम्
4. रोचते रुच् लट् प्रथम एकम्
5. आरोपय आ + रोप् लोट् मध्यम एकम्

Page no. - 7
प्रश्न 4. सुमेलनं कुरुत -
1. बस्तरे - (क) क्रीडिष्यामः
2. सर्वे मिलित्वा - (ख) गच्छसि
3. त्वं कुत्र - (ग) तीरथगढप्रपातम्
4. ज्वरेण - (घ) आरोपितवन्तः
5. एतान् वृक्षान् - (ङ) पीड़ितोंअस्मि
उत्तर - (1) (ग), (2) (क), (3)(ख), (4)(ङ), (5)(घ)

Page no. - 8
प्रश्न 5. रिक्तस्थानानि पूरयत -
1. अहं .....कक्षायां पठामि।
2. क्रीडनं ..... अपि रोचते।
3. त्वम् अपि एकं ..... आरोपय ।
4. अहं तु त्वं ..... दास्यामि ।
5. .....तु भाषायाः आधारः भवति ।
उत्तर - (1) दशम्यां , (2) मह्यम, (3)पादपम्, (4) ज्वरौषधिं, (5) व्याकरणं

प्रश्न 6. संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत -

Page no. - 8
1. आपका नाम क्या है?
उत्तर - भवत: किम् नाम अस्ति ?

docs.aglasem.com
aglasem.com

Page no. - 8
2. मैं संस्कृत पढ़ता हूँ।
उत्तर - अहम् संस्कृतं पठामि।

Page no. - 8
3. वशीम परसों आयेगा।
उत्तर- वशीमः परश्वः आगमिष्यति ।

Page no. - 8
4. आप मेरे साथ ही चलिए।
उत्तर- भवान् मया सहैव चलतु ।

Page no. - 8
5. बैठो, पेय पदार्थ पीकर जाओ।
उत्तर- उपविश पेयपदार्थं पीत्वा गच्छ ।ह् ह्

Page no. - 8
प्रश्न 7. प्रकृतिप्रत्ययौ पृथक् कुरुत -
यथा द्रष्टुम् = दृश् + तुमुन्
1. विस्मृतवान् = वि + स्मृ + क्त्
2. मिलित्वा = मिल् + क्त्वा
3. खादितुम् = खाद् + तुमुन्
4. कृतम् = कृ + क्त्
5. पठन् = पठ + शतृ

Page no. - 8
प्रश्न 8. अधोलिखितेषु वाक्येषु अव्ययपदानि चित्वा लिखत-

1. भवान् कुत्र गच्छति ।
उत्तर- कुत्र

2. रामः ह्यः विद्यालयं गतवान् ।
उत्तर- ह्यः

3. अद्य मम गृहम् आगच्छतु ।
उत्तर- अद्य

docs.aglasem.com
aglasem.com

4. राहुलेन सह एव क्रीडतु ।
उत्तर - सह एव

5. यदा श्रेया क्रीडति तदा सीता पठति ।
उत्तर- यदा , तदा

aglasem

docs.aglasem.com

aglasem.com